

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-1

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Adresa redakce
Adress

Skleněné korále z pohřebiště v Příboře. Viz obr. 18 na s. 90

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Neolit

Neolithic

Neolithikum

BEDIHOŠŤ (OKR. PROSTĚJOV)

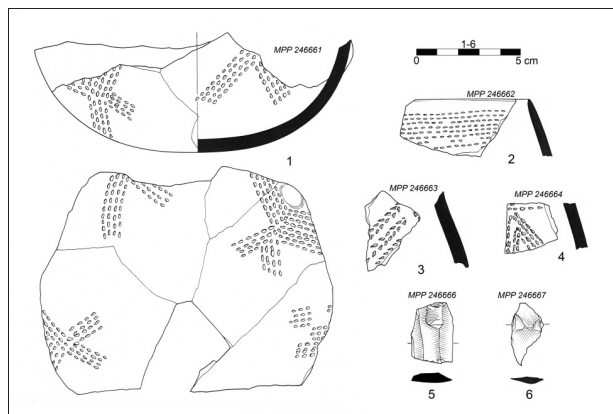
„Dolní padělky“. Kultura s vypíchanou keramikou. Sídliště. Záchraný výzkum.

Na sklonku roku 2010 proběhly zemní práce v podobě hloubení liniového výkopu v trase přípojky VN pro plánovanou fotovoltaickou elektrárnu „Bedihošť FVE 2“, která však následně nebyla zrealizována. V polní trati „Dolní padělky“ (lokalizace místa výzkumu na ZM ČR 1:10 000, list 24-24-13, v linii mezi body o souřadnicích 166:311 a 161:301) byly, za dosti hektických podmínek mrazivého prosincového dne, ovzorkovány a zaměřeny narušené archeologické objekty dokládající osídlení polohy kulturou s keramikou vypíchanou (objekt č. 502, obr. 1) a zejména pak v lužickém a slezském úseku kultury lužických popelnicových polí. Ač se jednalo o velmi drobný záchraný archeologický výzkum, poskytl velmi cenná zjištění, nově prokázal osídlení místa v postlineárním neolitu (nečetný soupis středomoravských sídlišť lidu s keramikou vypíchanou, např. Kazdová 2001, 79) i v pozdním eneolitu (intruze keramiky kultury zvoncovitých pohárů) a upřesnil též chronologický rozsah již dříve známých lidských aktivit v éře popelnicových polí mladší až pozdní doby bronzové (např. Šmíd 2003).

Pavel Fojtík

Literatura

Kazdová, E. 2001: Osídlení střední Moravy v postlineárním neolitu. *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí. Sborník referátů z 18. pracovního zasedání badatelů*

Obr. 1. Bedihošť (okr. Prostějov), „Dolní padělky“. Ukázka materiálu získaného ovzorkováním objektu č. 502.

Fig. 1. Bedihošť (Prostějov Dist.), „Dolní padělky“. Selected artifacts gathered by sampling the feature 502.

pro výzkum neolitu a eneolitu Čech, Moravy a Slovenska (Mostkovice 14.–17. září 1999). *Pravěk Supplementum* 8, 78–96, Brno.

Šmíd, M. 2003: Bedihošť (okr. Prostějov), „Dolní padělky“, výzkum 2002. *Přehled výzkumů* 44, 223, Brno.

Resumé

Bedihošť (Prostějov Dist.). Cadaster, „Dolní padělky“. Stroked Pottery culture. Settlement. Rescue excavation.

BÍLÁ LHOTA (K. Ú. ČERVENÁ LHOTA, OKR. OLOMOUC)

„Za humny“. Neolit, eneolit. Sídliště (?). Povrchový sběr.

Lokalizace: okolí bodu v okruhu 100 m: X = 1106224; Y = 566257 (S-JTSK).

Během archeologické prospekce, prováděné metodou povrchového sběru, byly na poli jižně od obce Červená Lhota nalezeny čtyři kusy štípané industrie. Lokalita se nachází na mírném svahu obráceném k východu v nadmořské výšce kolem 305 m n. m. V jednom případě jde o čepelku dlouhou 2,4 cm a širokou 1,6 cm. Z druhého, částečně retušovaného nástroje, se zachoval pouze zlomek. Další dva artefakty jsou úštěpy vzniklé při výrobě nástrojů. Všechny tyto artefakty lze rámcově datovat do období neolitu nebo eneolitu. Žádná keramika, která by mohla přispět k bližší dataci souboru, nalezena nebyla.

Za laskavou konzultaci děkuji paní Mgr. Pavlíně Kalábkové, Ph.D.

Karel Faltýnek

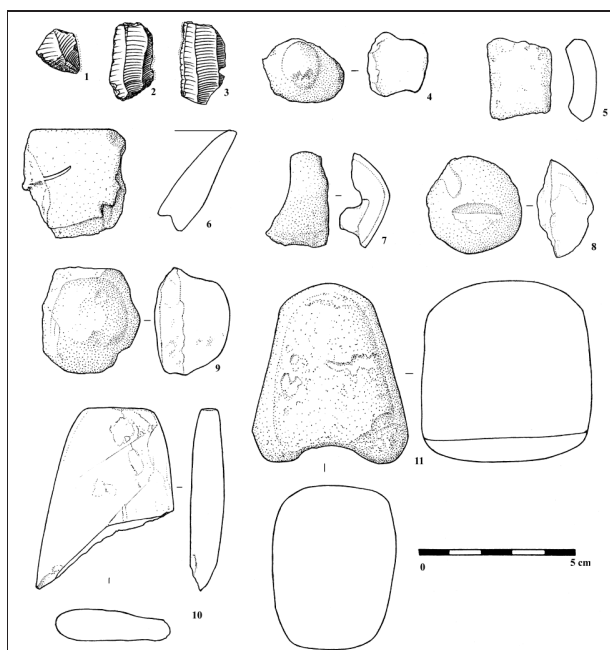
Resumé

Bílá Lhota (Kataster Červená Lhota, Bez. Olomouc). Neolithikum-Äneolithikum. Siedlung (?). Oberflächensammlung.

BOŠOVICE (OKR. VYŠKOV)

„Příděl u háječka“. MMK II. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při povrchové prospekci okolí obce Bošovice byla při jejím jihovýchodním okraji u dřevěného kříže na křižovatce silnice a cyklostezky objevena lokalita kultury s moravskou malovanou keramikou (MMK). V tomto prostoru byly dříve uváděny pouze ojedinělé kusy patinované kamenné štípané industrie (NZ č. j. 1505/65 v archivu

Obr. 2. Bošovice (okr. Vyškov). Výběr materiálu. Kresba J. Brenner.

Fig. 2. Bošovice (Vyškov Dist.). Selected artifacts. Drawing by J. Brenner.

ARÚ Brno). Přítomnost paleolitické stanice byla zmíněným průzkumem taktéž doložena (bude publikována později).

Lokalita je situována v sedle mezi kótami Novosady (350,3 m) a Klouč (342,7 m), které zároveň představuje rozvodí mezi Bošovickým potokem (tj. povodím Litavy) a bezejmennou vodotečí, která se ve Velkých Hostěrádkách vlévá do potoka Hunivky (povodí Trkmanky). Nálezby byly získány v rozsahu nadmořských výšek 318–324 m. Střed zjištěné koncentrace nálezů leží přibližně na geografické souřadnici 49°02.884'N, 16°50.808'E (WGS-84) a zjištěný rozptýl artefaktů má průměr 120 m.

Získaná keramika není početná (obr. 2: 4–9), ale nese chronologicky výrazné znaky. Keramické těsto je většinou jemnozrné, výjimečně jemně plavené. Okraje pochází z hrncovitých nádob a mís. Většinou jsou zastoupeny zaoblené okraje, jeden z nich byl zaostřený. Dva z okrajů přechází v zesílené plece, což je důležitý znak pro II. stupeň kultury s moravskou malovanou keramikou. Dále byly v kolekci zaznamenány zlomek mísy na nožce a tři výčnělky, z nichž dva představují kulovité a jeden zobákovitý tvar.

Štípaná kamenná industrie sestává z 23 kusů (obr. 2: 1–3). Pět artefaktů je v surovinovém spektru zastoupen rohovce typu Stránská skála (vše jádra či předjádrové formy), dále se objevily rohovce typu Krumlovský les, variety II (dvě jádra, tři trapézy, z nichž je jedna zlomená a naopak všechny mají na svém povrchu stopy lesku a úštěp), variety I (dva úštěpy) a pět artefaktů bylo přepáleno (čtyři úštěpy a zbytek nepravidelného jádra). Pět velmi drobných kusů nebylo surovinově určeno.

Broušenou kamennou industrii (obr. 2: 10, 11) reprezentují dva zlomky nástrojů. Jednak se jedná o přeražený sekeromlat z amfibolického dioritu typu Rokle (výška provrtu činí 5,1 cm), který byl reutilizován jako drtič a tý-

lovou partii ploché sekerky ze zelené břidlice typu Želešice.

Podle některých chronologicky citlivých indicií (zesílené plece u mísy, výraznější přítomnost rohovce typu Stránská skála) lze soubor zařadit do mladšího stupně kultury s MMK. Právě výše uvedená přítomnost tohoto rohovce, navíc v předjádrových formách zřejmě určených k transportu z brněnské kotliny, je v této oblasti poměrně neobvyklá a tento fakt by měl být dále monitorován.

I přesto, že západní okraj Ždánického lesa musel být v mladém neolitu poměrně hustě zalidněn, nemáme pro to dostatečný počet důkazů a hlavně adekvátně zpracovaných známých lokalit. Podle J. Skutila (1939, 16) je tento náš předpoklad ale popírán, alespoň ve srovnání se starším aurignackým osídlením. Většina lokalit pochází ze starších výzkumů nebo povrchových sběrů. Z nejbližších katastrů jsou známy nálezy MMK ze dvou poloh z Velkých Hostěrádek (sídlíště? a hrob; Burian 1980; Stuchlík et al. 1997, 7), z trati „Veselá“ severovýchodně Borkovan (NZ č. j. 1804/85 v archivu ARÚ Brno) a z Dambořic z tratí „Kluče“ a „Vysoká“ (Berkovec – Kos 2003; Šmerda 2005; 2006). Přímo z Bošovic se uvádí nálezy z lengyelské kulturní vrstvy ze dvora M. Hradského č. 107 a v trati „Galáš“ nad kostelem měla být vykopána kostra se sekerou a šídlem (Skutil 1941, 30). Bošovické polohy s lengyelským osídlením však lze dnes stěží lokalizovat.

Při revizním průzkumu v jarních měsících roku 2011 bylo zjištěno, že na části lokality byla vybudována solární elektrárna a přes oplocený areál byly viditelné porušené objekty s mazanicí.

Průzkum byl proveden v rámci řešení grantového projektu GA AV ČR IAA800010801. Příspěvek byl realizován v souladu s GAČR 404-09-H020, Moravskoslezská škola archeologických doktorandských studií II.

Martin Kuča, Petr Škrdla

Literatura

- Anonym.** Bošovice. Nálezová zpráva uložena v Archivu ARÚ AVČR Brno, v. v. i. pod č. j. 1505/65.
- Anonym.** Dambořice. Nálezová zpráva uložena v Archivu ARÚ AVČR Brno, v. v. i. pod č. j. 1804/85.
- Berkovec, T., Kos, P. 2003:** Dambořice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 44, 207.
- Burian, V. 1980:** Hrob s moravskou malovanou keramikou ve Velkých Hostěrádkách (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 1977, 25–26.
- Skutil, J. 1939:** *Pravěké nálezy na Kloboucku*. Klobouky u Brna, 16.
- Skutil, J. 1941:** Moravské prehistorické výkopy a nálezy oddělení moravského pravěku zemského musea. *Zeitschrift des Mährischen Landesmuseums* 1, 139–195.
- Stuchlík, S., Klanica, Z., Měřinský, Z. 1997:** *Pravěk a středověk Ždánicka*. Brno, 7.
- Šmerda, J. 2005:** Dambořice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 46, 219–220.
- Šmerda, J. 2006:** Dambořice (okr. Hodonín). *Přehled výzkumů* 47, 104–105.

Resumé

Bošovice (Vyškov Dist.). „Příděl u háječka“. Lengyel culture. Settlement. Surface survey.